

**-PROJEKT-**

**Uchwała Nr  
Rady Gminy Wąsewo  
Z dnia .....**

**w sprawie stanowiska dotyczącego zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Rada Gminy Wąsewo wyraża stanowisko w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat,

w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Stanowisko, o którym mowa w §1 kieruje się do:

- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesa Rady Ministrów,c
- 3) Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 4) Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej,
- 7) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 8) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej,
- 9) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 10) Samorządów gminnych z terenu województwa mazowieckiego,
- 11) Związku Miast Polskich.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy Wąsewo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

### **Stanowisko Rady Gminy Wąsewo**

w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat

Zgodnie z art. 61 ust. 1-3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), dalej jako „ustawa o pomocy społecznej”:

1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

2. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:
  - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,
  - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

2a. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wnosić osoby niewymienione w ust. 2.

2b. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, gmina wnosi opłatę w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa

w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a, 2c. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, art. 103 ust. 2 stosuje się odpowiednio. 2d. W przypadku odmowy przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zawarcia umowy, o której mowa w art. 103 ust. 2, wysokość ich opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej ustala w drodze decyzji organ gminy właściwej zgodnie z art. 59 ust. 1, z uwzględnieniem ograniczeń, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i art. 103 ust. 2.

2e. W przypadku odmowy przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zawarcia umowy, o której mowa w art. 103 ust. 2, oraz niewyrażenia zgody na przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, wysokość ich opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej ustala, w drodze decyzji, organ gminy właściwej zgodnie z art. 59 ust. 1, w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez mieszkańca domu i opłatami wnoszonymi przez inne osoby obowiązane, o których mowa w ust. 1 pkt 2. 2f. Wysokość opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej, o której mowa w ust. 2e, ustala się proporcjonalnie do liczby osób obowiązanych do jej wnoszenia.

3. W przypadku niewywiązywania się osób, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a, z obowiązku opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej, ustalonego w decyzji lub umowie, o której mowa w art. 103 ust. 2, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Wydatki gminy podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Przepis art. 104 ust. 3-8 stosuje się odpowiednio. Z kolei w myśl art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej spoczywa na:

1) osobie i rodzinie korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej;

2) spadkobiercy osoby, która korzystała ze świadczeń z pomocy społecznej - z masy spadkowej;

3) małżonku, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej – jedynie w przypadku gdy nie dokonano zwrotu wydatków zgodnie z pkt 1 i 2, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej. Powyższe było już częściowo przedmiotem rozważań w odpowiedzi na interpelację nr 875 w sprawie zmian w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej i możliwości egzekwowania tych opłat, udzielonej przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Pana Marcina Zielenieckiego z dnia 3 stycznia 2020 r. Zgodnie z przyjętym w niej stanowiskiem przepisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają gminie, która poniosła koszty związane z pobytem mieszkańca w domu pomocy społecznej lub członka rodziny zobowiązanego do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, pod warunkiem, że spadkobierca przyjmie spadek i tylko w sytuacji, gdy spadkobierca był zobowiązany do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, a z tego obowiązku się nie wywiązywał. Obowiązujące przepisy prawa, zwłaszcza art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie upoważnia gminy do dochodzenia zwrotu wydatków, jakie poniosła w sytuacji, gdy opłata wnoszona przez mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej, tj. 70% jego dochodu nie wystarczała na pokrycie miesięcznego kosztu utrzymania. Art. 96 ust. 1 nie daje możliwości wystąpienia o zwrot kwoty różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą

wnoszoną przez mieszkańca. W praktyce oznacza to, że osoby kierowane do placówek całodobowej opieki - często dysponujące majątkiem w postaci nieruchomości - przed umieszczeniem w DPS przekazują je w formie aktu notarialnego członkom dalszej rodziny. W dokumentach tych z reguły brak jest zapisów nakładających na obdarowanego obowiązek sprawowania opieki i ewentualnego partycypowania w kosztach utrzymania. Ta kwestia w ocenie Rady Gminy Wąsewo wymaga uregulowania. W przypadku Gminy Wąsewo w 2025 r. dopłata do pobytu 4 pensjonariuszy w DPS wyniosła 210 685zł.

Mając powyższe na uwadze, Rada Gminy Wąsewo apeluje o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmian w prawie np. na umożliwieniu dochodzenia zapłaconej różnicy miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS z masy spadkowej mieszkańca DPS niezależnie od tego, czy wywiązywał się on z pokrywania tego kosztu w postaci przekazywania 70% swojego dochodu.

## UZASADNIENIE

Podjęcie uchwały wynika z potrzeby zwrócenia uwagi na istotne problemy finansowe, z jakimi borykają się gminy w związku z ponoszeniem kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej. Obowiązujące przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej regulują zasady odpłatności za pobyt w DPS, jednak w praktyce prowadzą do znacznego obciążenia budżetów gmin, przy jednoczesnym braku skutecznych instrumentów prawnych umożliwiających dochodzenie zwrotu poniesionych wydatków. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym mieszkańiec domu pomocy społecznej ponosi opłatę w wysokości do 70% swojego dochodu, natomiast gmina zobowiązana jest do pokrycia pozostałej części kosztów pobytu. Jednocześnie art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie daje gminom możliwości dochodzenia zwrotu różnicy pomiędzy faktycznym kosztem utrzymania mieszkańca w DPS a opłatą przez niego wnoszoną, nawet w sytuacji gdy osoba ta posiadała majątek. W praktyce samorządowej prowadzi to do sytuacji, w których osoby kierowane do domów pomocy społecznej, jeszcze przed umieszczeniem w DPS, przekazują swój majątek osobom trzecim, co skutkuje przeniesieniem pełnego ciężaru finansowego pobytu na gminę. Zjawisko to rodzi poważne konsekwencje finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego. W przypadku Gminy Wąsewo w 2025 r. dopłata do pobytu 4 mieszkańców w domach pomocy społecznej wyniosła 210 685 zł. Mając na uwadze rosnące koszty funkcjonowania domów pomocy społecznej oraz brak adekwatnych narzędzi prawnych po stronie gmin, Rada Gminy Wąsewo uznaje za zasadne wystąpienie z apelem o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmiany przepisów prawa w zakresie umożliwienia gminom dochodzenia zwrotu poniesionych wydatków, w tym z masy spadkowej mieszkańca DPS.

Podjęcie uchwały jest zasadne i uzasadnione interesem finansowym gminy oraz potrzebą zapewnienia stabilności systemu pomocy społecznej.